

Qaranlıq gecələrdən işıqlı sabahlara

Azərbaycan. -2021.- 29 dekabr.- S. 10.

Belə bir deyim var: “Çəkilən əziyyət yerdə qalmaz”. Bu, həqiqətən belədir. Biz - muxtar respublika sakinləri bu həqiqəti öz həyatımızda yaşamışıq.

Ötən əsrin 90-cı illərində Naxçıvanın Azərbaycanla bütün kommunikasiya əlaqələri kəsilmiş, əhalinin yaşamaı çətinləşmişdi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin dediyi kimi, “Tələyin ümidinə buraxılmış tənha bir ada”nı xatırladırdı Naxçıvan o dövr.

Evlərdə elektrik enerjisi və təbii qazın yoxluğu böyük problemlərə gətirib çıxarmışdı. Əhali evlərini qızdırmaq, yemək bişirmək üçün ağacları kəsirdi. Hətta çoxları məcbur qalıb meyvə ağaclarına qıyırdı. Bununla Naxçıvanın təbiəti də blokadanın ağırlarını yaşayırdı. Üstəlik, çörək növbələri, ərzaq qıtlığı, işsizlik. Bütün bunlar muxtar respublikanın əhalisini görünməmiş sınağa çəkmişdi.

Belə ağır günlərdə dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin Naxçıvana qayıdışı qədim diyarımızı çətinliklərdən qurtardı. Ümummilli Lider Naxçıvanı mövcud vəziyyətdən çıxarmaq üçün mühüm qərarlar qəbul etdi. İlk növbədə muxtar respublikanın elektrik enerjisi və ərzaqla təmin olunmasından ötrü qonşu Türkiyə və İranla razılıq əldə edildi. Ardınca islahatlar aparıldı, özəl sektora geniş meydan verildi, aqrar sektorun inkişafı istiqamətində tədbirlər görüldü və s. Və bütün bunlar nəticəsiz qalmadı. Kənd əhalisinin pay torpaqları ilə təmin olunması ərzaq probleminin həllinə, kənd və ailə təsərrüfatının təşəkkülünə, eləcə də muxtar respublikanın ərzağa tələbatının yerli məhsullar hesabına təminatına şərait yaratdı.

Bununla yanaşı, digər sahələrin də inkişafı diqqətdən kənar qalmadı. Belə sahələrdən ən vacibi elektrik enerjisi ilə təminat idi. Naxçıvan

MR-in iqlim şəraiti alternativ və bərpaulunan enerjiden istifadə üçün geniş imkanlar açdı. Müasir energetika infrastrukturunun yaradılması və enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında bu amil əsas götürülərək su, külək, günəş elektrik stansiyaları tikilərək bir-birinin ardınca istifadəyə verilməyə başladı. Təkcə son illər Prezidentin iştirakı ilə muxtar respublikada Heydər Əliyev Su Anbarı üzərində gücü 4,5 meqavat olan yeni su elektrik stansiyası, ümumi gücü 87 meqavat olan Naxçıvan Modul Elektrik Stansiyası, Azərbaycanda ilk derivasiya tipli 22 meqavat gücündə Biləv Su Elektrik Stansiyası, 20,5 meqavat gücündə “Arpaçay-1” və 1,4 meqavat gücündə “Arpaçay-2” Su Elektrik stansiyaları, Babək rayonunun Xalxal kəndində 20 meqavat gücündə günəş elektrik stansiyası istismara qəbul olundu. 2017-ci ildə həmin ərazidə 2, 2019-cu ildə Kəngərli rayonunun Qabıllı kəndində 2, ötən il isə 3 meqavat gücündə yeni günəş elektrik stansiyalarının qurulması da Naxçıvanın etibarlı enerji təminatına xidmət edir. Bununla yanaşı, “Naxçıvan Muxtar Respublikasının 2019-2023-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı” çərçivəsində regionda irimiqyaslı infrastruktur layihələrinin icrası, əhaliyə göstərilən kommunal xidmətlərin səviyyəsinin yüksəldilməsi, bütün sahələrdə maddi-texniki bazanın gücləndirilməsi və insanların rifahının yaxşılaşdırılması üçün görülən quruculuq tədbirləri də nəticəsiz qalmır. Proqramda nəzərdə tutulan və icrası həyata keçirilən tədbirlər muxtar respublikada enerji təchizatı sahəsində müsbət dinamikanın əldə olunmasına səbəb olub. Hazırda Naxçıvan MR-də elektrik enerjisinə olan tələbatın 50 faizdən çoxu bərpa edilən enerji mənbələri hesabına ödənilir.

Xatırladaq ki, 2019-cu il avqustun 26-da Bakıda Naxçıvan MR Dövlət Energetika Xidməti ilə Çin

Bir vaxtlar “qonşu şamı”na möhtac olmuş Naxçıvan MR indi özü elektrik enerjisi ixrac edir

Xalq Respublikası Ticarət Nazirliyi arasında muxtar respublikaya mobil elektrik stansiyalarının verilməsi haqqında imzalanmış müqaviləyə əsasən, regionumuza 2 dəst 200 kilovat gücündə “ISUZU” markalı dizel generator maşını, 410 dəst 2 kilovat gücündə mobil günəş elektrik stansiyası, 410 dəst günəş su qızdırıcısı, 6 dəst 10 kilovatlıq külək-günəş hibrid elektrik stansiyası qurğusu verilmişdir. Naxçıvan Dövlət Universitetində Elektroenergetika ixtisası üzrə təhsil alan tələbələrin biliklərinin təcrübə ilə daha dərinlən mənimsəmələri, yeni texnologiyalarla yerində tanış olmaları üçün universitet şəhərciyində 10 ki-

lovat gücündə külək-günəş hibrid elektrik enerjisi mənbəyi və günəş su qızdırıcısı quraşdırılmışdır. Digər 5 dəst külək turbinlərinin və günəş panellərinin təyinatları dəyişdirilərək Culfa rayonunun Gülüstən kəndi yaxınlığında 3,3 hektar ayrılmış əkinəyararsız ərazidə komplektləşdirilərək 1,1 meqavatlıq yeni külək-günəş hibrid elektrik stansiyası tikilmişdir. Qeyd edək ki, stansiyanın layihələndirilməsi, avadanlıqların seçilməsi, uyğunlaşdırılması və quraşdırılması energetika xidmətinin mütəxəssisləri, tikinti-quraşdırma işləri isə “Gəmiqaya Holding” Şirkətlər İttifaqı tərəfindən qısa müddətdə və yüksək keyfiyyətlə

aparılmışdır. Burada hər birinin gücü 280 vatt olan 3520 müasir alüminium çərçivəli günəş paneli, 50 kilovat gücü olan 20 inverter, 10 kilovat gücü olan 11 inverter-controller, müasir tip kommutasiya aparatları və digər elektrik avadanlıqları quraşdırılmışdır.

Bütün bu və qeyd etmədiyimiz digər tədbirlər sayəsində artıq muxtar respublika qaranlıq, şam işıqlı gecələrini geridə qoymuş, enerji tələbatını özü təmin edən, eyni zamanda ixrac edən bir diyara çevrilmişdir.

Səriyyə SALAHOVA,
“Arazın səsi” qəzetinin məsul katibi